

רע"פ 7940/14 - סבן יעקב - ציוד לבנין בע"מ, סבן יעקב, סבן הרצל ז"ל נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

רע"פ 7940/14

לפני: כבוד השופט א' שהם

המבקשים: 1. סבן יעקב - ציוד לבנין בע"מ
2. סבן יעקב
3. סבן הרצל ז"ל

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט
המחוזי תל אביב, מיום 23.9.2014, בעפ"א
13935-05-14, שניתן על-ידי כב' השופט הבכיר צ'
גורפינקל

בשם המבקשים: עו"ד דן צפירי; עו"ד אלדד מלר; עו"ד שני וקסלר

החלטה

1. לפניי בקשה לרשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי (כב' השופט הבכיר צ' גורפינקל) בעפ"א
13935-05-14, מיום 23.9.2014, בגדרו נדחה ערעור על פסק דינו של בית המשפט לעניינים מקומיים ברמת גן (כב'
השופט י' שקד) (להלן: בית המשפט לעניינים מקומיים), בתו"ב 591229-11-10 ובתו"ב 59130-11-10, הכרעת דין
מיום 14.1.2013 וגזר דין מיום 27.3.2014.

2. בד בבד עם הבקשה לרשות ערעור, הוגשה בקשה לעיכוב ביצוע הצווים השיפוטיים שניתנו בגזר דינו של בית

עמוד 1

המשפט לעניינים מקומיים. בהחלטתי מיום 23.11.2014, הוריתי על עיכוב ביצוע צו ההריסה שהושת על המבקשים, עד להכרעה בבקשה לרשות ערעור.

רקע והליכים קודמים

3. נגד המבקשים 1-2 (להלן: המבקשים) הוגשו שני כתבי אישום. בכתב האישום הראשון יוחסה למבקשים עבירה של שימוש במקרקעין ללא היתר, לפי סעיף 145(א)(3) וסעיף 204(א) לחוק התכנון והבניה התשכ"ה-1965 (להלן: חוק התכנון והבניה); וכן עבירה של שימוש בקרקע חקלאית בניגוד להוראות התוספת הראשונה לחוק התכנון והבניה, לפי סעיפים 156(א) ו-204(א) לחוק התכנון והבניה, ולפי תקנה 1(1) לתקנות התכנון והבניה (עבודה ושימוש הטעונים היתר), התשכ"ז-1967. בכתב האישום השני, יוחסה למבקשים עבירה של אי קיום צו שיפוטי, לפי סעיף 210 לחוק התכנון והבניה. במסגרת הסדר טיעון, הודו המבקשים במיוחס להם בכתבי האישום, ובהכרעת דין מיום 14.1.2013, הרשיע בית המשפט לעניינים מקומיים את המבקשים בעבירות שנמנו לעיל.

4. לאחר שחלפו כתשעה חודשים מיום הכרעת הדין, הגישו המבקשים בקשה לחזור בהם מהודאתם בכתבי האישום. בהחלטתו של בית משפט השלום, מיום 11.11.2013, נדחתה בקשה זו. בית המשפט לעניינים מקומיים הדגיש בהחלטתו, כי מדובר בבקשה חסרת בסיס, ובאופן חריג, נשקלה האפשרות להשית על המבקשים הוצאות משפט.

5. ביום 27.3.2014, לאחר שנשמעו טענות הצדדים לעונש, גזר בית המשפט לעניינים מקומיים את דינם של המבקשים. במסגרת גזר הדין, עמד בית המשפט על חומרתן של עבירות התכנון והבניה, אשר הפכו ל"מכת מדינה", וכן הודגשה חומרת התופעה של אי קיום צווים שיפוטיים, אשר חותרת תחת שלטון החוק. עוד צויין בגזר הדין, כי קיימת מגמת החמרה בעניינם של עברייני בניה שביצעו עבירות לשם הפקת רווח כלכלי. בית המשפט הדגיש את משך הזמן הארוך שבו פעלו המבקשים בניגוד לדין ולצווים שיפוטניים, כאשר המועד המקורי שנקבע להריסת המבנים הבלתי חוקיים חל כבר ביום 10.12.2005, ולאחר מיצוי הליכי הערעור ובקשת רשות ערעור, נדחה מועד זה עד ליום 3.8.2007, בעוד שכתב האישום הוגש בחלוף מספר שנים, בחודש נובמבר 2010. כמו כן צויין, כי השטח בו נעשה שימוש בלתי חוקי, למטרה מסחרית, משתרע על פני כ-4,300 מ"ר. לאחר זאת, נדרש בית המשפט באריכות לטענתם של המבקשים, לפיה הם זכאים להגנה מן הצדק בשל התנהלותם של מוסדות התכנון. בהקשר זה נקבע, כי המבקשים המשיכו בפעילות העסקית שלא כדין, ובניגוד לצו השיפוטי, אך יחד עם זאת, התנהלותה הבעייתית של המשיבה, לצד מאמציהם של המבקשים לקבל היתרים, מהווים "שיקול מסויים להקלה בעונש". בנוסף, ניתנה הדעת גם לנסיבותיו האישיות של המבקש 2, כשיקול לקולה; ולעברו הפלילי המכביד בעבירות תכנון ובניה, כשיקול לחומרה. לאחר בחינת מכלול השיקולים הרלוונטיים, השית בית המשפט על המבקשת 1 תשלום היטל השבחה בסך 530,000 ש"ח, וקנס בסך 400,000 ש"ח. על המבקש 2 הושתו העונשים הבאים: הארכת המאסר המותנה שעמד לחובתו, לתקופה של שנה אחת נוספת; מאסר על תנאי, למשך 18 חודשים, לבל יעבור עבירות לפי חוק התכנון והבניה או חוק רישוי עסקים התשכ"ח-1968; קנס בסך 400,000 ש"ח; והתחייבות כספית בסך 1.2 מיליון ש"ח.

6. המבקשים עירערו על הכרעת הדין ועל גזר הדין לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו. בפסק דינו של בית המשפט המחוזי, מיום 23.9.2014, נדחו טענותיהם של המבקשים, ונקבע כי בקשתם לחזור בהם מן ההודאה, הוגשה בשלב מאוחר יחסית של ההליך, וחזקה על המבקשים, שהיו מיוצגים, "ששקלו היטב את צעדם וכלכלו את מעשיהם, וסברו שהודאתם תיטיב עימם". כמו כן, נדחתה טענתם של המבקשים להגנה מן הצדק, נוכח ההפרה הבוטה של צו

שיפוטי, ולאחר שהמבקשים הפעילו עסק במשך עשרות שנים, על פני שטח נרחב ביותר. אשר לגזר הדין נקבע, כי הוא מבטא באופן ראוי את חומרת המעשים, והוא "מאוזן ונכון".

הבקשה לרשות ערעור

7. בבקשה שלפניי נטען, נסקרו באריכות ההליכים הפליליים והתכנוניים שהתנהלו בעניינם של המבקשים, החל משנת 2004, כאשר לטענת המבקשים, הם פעלו במשך תקופה ממושכת להסדיר ולהכשיר את הבנייה והשימוש במקרקעין. אשר לכתב האישום הראשון, טענו המבקשים כי ביום 20.3.2006, ניתן להם היתר לשימוש חורג, ולמרות זאת הוגש נגדם כתב האישום. אשר לכתב האישום השני, בגין אי ביצוע צו הריסה שיפוטי משנת 2004, הפנו המבקשים טענות גם נגד פסק הדין המקורי, בגדרו הוצא צו ההריסה השיפוטי. עוד נטען על-ידי המבקשים, כי עד ליום 30.6.2009, עוכב ביצועו של צו ההריסה בהחלטות שיפוטיות, וביום 2.8.2009, ניתן היתר בניה מטעם הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה רמת גן, אשר בוטל מאוחר יותר, בהחלטתה של ועדת הערר. בשלב זה, פעלו המבקשים לקדם תכנית מתאר מקומית ותכנית מתאר מפורטת, במטרה להכשיר את הבנייה. בשנת 2012, ניתנו למבקשים היתרים, פעם נוספת, וגם הפעם בוטלו היתרים אלו על-ידי ועדת הערר. המבקשים הגישו עתירה מינהלית נגד החלטתה של ועדת הערר, אך נוכח הערותיו של בית המשפט לעניינים מינהליים, משכו המבקשים את העתירה והגישו תחתיה עתירה חדשה.

8. טענותיהם המשפטיות של המבקשים הן שלוש. ראשית, נטען כי היה מקום להתיר למבקשים לחזור בהם מהודאתם בכתבי האישום. לטענת המבקשים, הם הודו במיוחס להם, למרות שלשיטתם הם פעלו כדין, והרצון לחזור מן ההודאה היה רצון כנה להוכיח את חפותם. הודגש, כי הבקשה לחזרה מהודאה הוגשה לפני שניתן גזר הדין, ובנסיבות אלה, כאשר לא היה חשש שהבקשה הוגשה ממניע טקטי, שגה בית המשפט לעניינים מקומיים בכך שלא נעתר לבקשה. שנית, נטען על-ידי המבקשים, כי נוכח מתן ההיתרים בשנת 2009, היה צורך לבטל את כתבי האישום, ולשיטתם העבירות שיוחסו להם בטלו מעיקרן. בנוסף, טענו המבקשים, כי שגה בית המשפט המחוזי בכך שלא העניק להם הגנה מן הצדק, שכן לשיטתם מדובר במקרה חריג, שבו היתה הצדקה שלא לקיים את צו ההריסה השיפוטי, אשר ניתן עקב "טעות תכנונית ארוכת שנים", ונפל בו פגם היווה לשורשו של עניין. המבקשים מתארים התנהלות "שערורייתית" של רשויות התכנון, שפגעה בצדקתו של ההליך הפלילי, ואסופת פגמים אשר מחייבת, לשיטתם, את ביטולו של כתב האישום, או לחלופין, הקלה בעונש.

9. לבסוף, טענו המבקשים, כי עניינם מעורר שאלות עקרוניות ומתקיימות בו נסיבות חריגות, בכך שנגרם להם עוול חמור ועיוות דין. בשולי הדברים, ביקשו המבקשים שיינתן להם זמן להיערך לביצוע ההריסה, בפרט נוכח ההשפעה הצפויה של ביצוע צו ההריסה, על גורלן של 80 משפחות אשר קשורות לפעילות העסקית שנעשית במקום.

דיון והכרעה

10. חרף טענותיהם של המבקשים, אינני סבור כי נגרם להם עיוות דין, או כי עניינם מצריך דיון בסוגיה משפטית אשר חורגת מעניינים הפרטי. לפיכך, הבקשה שלפניי איננה עומדת באמות המידה שנקבעו לעניין מתן רשות ערעור "בגלגול שלישי", ודינה להידחות (רע"פ 8275/14 אבו לבן נ' מדינת ישראל (7.12.2014); רע"פ 7992/14 צוקר נ' עיריית תל אביב (3.12.2014); רע"פ 7789/14 זחאיכה נ' מדינת ישראל (1.12.2014)).

עמוד 3

11. למעלה מן הצורך יצויין, כי גם לגופו של עניין, לא מצאתי כל ממש בטענותיהם של המבקשים. הכלל הוא, כי בית המשפט יתיר לנאשם לחזור בו מהודאתו רק "מנימוקים מיוחדים שיירשמו" (סעיף 153(א) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982). בקשתם של המבקשים לחזרה מהודאה הוגשה, אמנם, עובר למתן גזר הדין, אך לאחר שחלף זמן רב מאז הכרעת הדין, ולאחר שהתקיימו מספר דיונים לעניין העונש. בהחלטתו של בית המשפט לעניינים מקומיים, מיום 11.11.2013, נמתחה ביקורת חריפה על המבקשים, ונאמר כי "הטענות בבקשה הינן לקוניות, בלתי מפורטות, חלקן הארי סתום, וחייב אנוכי להוסיף, כי הן נראות יותר כאמירות שהופרכו סתמית לחלל האוויר ללא כל ביסוס עובדתי, משפטי או אחר". בנסיבות אלה, ברי כי לא היה כל מקום להיעתר לבקשה, ויצויין, כי הקישור שניסו המבקשים לערוך בין השינוי בעמדתה של המשיבה לבין הבקשה לחזרה מהודאה, איננו תורם להבהרת העניין. לא למותר הוא לציין, כי במסגרת הסדר הטיעון, הוסכם כי המאסר המותנה שריחף מעל לראשו של המבקש 2, לא יופעל במסגרת גזר הדין, ועל פניו, נעוצה בכך הטבה משמעותית עבורו.

12. אשר להיתרים שניתנו למבקשים בשנת 2009, על-ידי הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה רמת גן, יש להדגיש כי היתרים אלו בוטלו בחלוף מספר חודשים, ולא עלה בידי המבקשים ליתן הסבר ראוי לשמו, לעובדה שלאחר ביטול ההיתרים, הם המשיכו לפעול בניגוד לדין ולצו השיפוטי. יצויין, כי המבקשים אכן פעלו במרץ להכשיר את הפעילות המסחרית שנעשתה על-ידם, אך מן הראוי הוא לחזור ולהזכיר, כי "הקו המנחה הוא תקיף, כמובן בגדרי מידתיות ושכל ישר, כדי לשרש מחשבה שהחוק הוא המלצה, שאפשרי להקדים נעשה (נבנה) לנשמע (אישור תכנוני)" (עע"ם 65/13 הוועדה המחוזית לתכנון ובניה חיפה נ' נאות מזרחי בע"מ, בפסקה כ"א לפסק-דינו של השופט א' רובינשטיין (7.7.2013)).

13. לבסוף, אציין, כי מקובלת עליי עמדתן של הערכאות הקודמות בסוגיית ההגנה מן הצדק, כפי שיושמה בנסיבות המקרה. בגזר הדין נאמר, כי התנהלותם של חלק ממוסדות התכנון, בעניינם של המבקשים, לאורך השנים, מעוררת "תהיות מסויימות". ואולם, אין בכך כדי להאפיל על הפגם בהתנהגותם של המבקשים, אשר שמו למרמס את שלטון החוק ואת הצו השיפוטי שהוצא במסגרת גזר דין מיום 10.11.2004, כלומר לפני למעלה מעשר שנים. ויודגש, כי לא היה כל מקום לחזור ולהפנות, במסגרת הבקשה דנן, טענות כלפי צו ההריסה גופו, לאחר שערעור מטעם המבקשים נדחה (ע"פ (ת"א) 72202/04), וכן נדחתה בקשה לרשות ערעור (רע"פ 5607/07). להתנהלותן של הרשויות ניתן משקל לעניין העונש, אשר נוכח הנסיבות החמורות של ביצוע העבירות, איננו נוטה לחומרה כלל וכלל. כמו כן, לרשות המבקשים עמדו שנים רבות להתכונן לביצוע צו ההריסה, ואינני רואה מקום ליתן לשם כך ארכה נוספת.

14. על יסוד האמור, הבקשה לרשות ערעור נדחית, והחלטתי מיום 23.11.2014, מתבטלת בזאת.

ניתנה היום, ט"ז בכסלו התשע"ה (8.12.2014).

שׁוֹפֵט